

nych historických obdobiach pokladalo za typicky „mužské“ a „ženské“ sféry práce“ (s. 708). Tím poskytují pádný argument pro podporu teoretické premisy o konstruovanosti ženské a mužské „přirozenosti“, jejich vlastností a rolí ve společnosti, a pomáhají je „denaturalizovat“. Mnozí a mnohé také úspěšně rozkrývají ideové a politické pozadí změn v interpretaci a argumentaci, které se liší podle představ jejich autorů a autorek o „správném“ rodovém uspořádání společnosti. Nechybí ani identifikace „bílých míst“, která teprve čekají na badatelský zájem a „svého“ autora či autorku (např. tělo a sexualita), a jsou naznačeny i možné směry dalšího výzkumu.

Bohatý historický materiál, který pochází z rozmanitých pramenů (zákony a další dobové právní úpravy, demografické statistiky a statistiky zaměstnanosti, ideologická a politická prohlášení, diskuse v tisku či na půdě parlamentu, novinové články, časopisy, biografie a autobiografie, rozhovory, dopisy, výtvarná díla, romány a jiné literární žánry, další archivní materiál různého druhu), použití různých parciálních přístupů v rámci celkové výzkumné stra-

tegie a obrovské množství pramenné a sekundární literatury činí z knihy *Na cestě k moderní ženě: Kapitoly z dějin rodových vztahů na Slovensku milník na cestě rodového výzkumu*, tj. využití kategorie rodu jako výzkumné optiky při konkrétních analýzách dějinného vývoje na Slovensku. Kniha je nabitá fakty, které vydávají svědectví o historickém utváření rodových vztahů na území Slovenska, jejich podobách a způsobech argumentace, využívaných na podporu či naopak pro kritiku jejich konkrétních podob. Její informační funkci podtrhuje extenzivní použití autentických materiálů v podobě citátů z dobových novin, časopisů, politických projevů, knih, ale i vizuálního materiálu v podobě karikatur, obrazů a fotografií. Kniha představuje neocenitelný zdroj poznatků pro každého, koho zajímá historie a zvláště otázky rodových vztahů a jejich podob v dějinách. Je v jistém smyslu pendantem vysoce teoretické práce *Rodové štúdiá: Súčasná diskusia, problémy a perspektívy*, jejíž teoretické závěry může „doplnit“ a podpořit bohatým historickým materiálem – virtuálně tak tvoří komplementární části jednoho celku.

NOVÁ VÝZKUMNÁ AGENDA / ĽUBICA KOBOVÁ

NEDBÁLKOVÁ, K. 2011. *MATKY KURÁŽE: LESBICKÉ RODINY V POZDNĚ MODERNÍ SPOLEČNOSTI*. PRAHA & BRNO: SOCIOLOGICKÉ NAKLADATELSTVÍ & MASARYKOVA UNIVERZITA.

Názvy knih Kateřiny Nedbálkovéj – v porovnání s mnohými, které kopírují opisné názvy projektů, z kterých vzišli – slubují dobrodružstvo. V roce 2006 autorka vydala etnografii rodu a sexuality v ženských věznicích *Spoutaná Rozkoš*,¹ teraz čitatelky a čitateľov láka na *Matky kuráže* s podtitulom *Lesbické rodiny v pozdně moderní společnosti*. Verím, že nepokazím zážitok z čítania, ak prezradím, že

„kuráž“, guráž či odvaha, je akýmsi afektívnym nastavením, postojom, ktorý Nedbálková prisudzuje lesbickým ženám žijúcim v rodinných zväzkoch s partnerkou a deťmi a ktorý tieto potrebujú pre vyjednávanie mantinelov normálnej a normalizujúcej inštitúcie, ktorou rodina je. Koniec koncov je to skôr akoby objektívne, ale tajomstvom nabité opisné vyjadrenie „lesbické rodiny“, ktoré ku knihe priti-

lupráce na kariérní možnosti vědkyň v USA. Výzkumnou otázkou jejího projektu je, jak jsou genderové vztahy rekonfigurovány v globální vědě a jak gender ovlivňuje dynamiku a praktiky mezinárodních výzkumných kolaborací. V této souvislosti hovoří (v paralele ke skleněnému stropu) o skleněných hranicích, které ženy ve zvýšené míře než muži často nemohou překročit. Globální svět vědy popisuje jako aktivitu hluboce stratifikovanou a elitní. Argumentuje, že s vědci a vědkyněmi nemůžeme zacházet jako s „mozkem na tyčce“ (brain on a stick) a z hlediska geografické mobility hovoří o klíčové roli „přenosného partnera“ (portable partner), tj. partnera, který může partnerku následovat – stejně jako to velice často dělají ženy v případech mobility svého partnera či manžela. Zippel argumentuje, že stávající systém globalizované vědy může být pro ženy velice přínosný v tom, že v některých případech v cizím prostředí role pohlaví ustupuje do pozadí a do popředí vystupuje národnost. Tento tzv. národní bonus ovšem nebude, jak ostatně poukazovaly v diskusi další přítomné, dostupný všem stejně. Velice výmluvně o tom ostatně hovořila Turkyně Gul Bekcioglu, která popsala svoji zkušenost se sexismem v Turecku, ale i ve Finsku a Německu. Uvedla, že ve Finsku byla brána jako žena a cizinka a že „si s ní nevěděli moc rady“. V Německu si v současné době dělá doktorát a musí se potýkat s předsudky ohledně svého tureckého původu. Gul Bekcioglu v panelu uvedla, že by chtěla být vzorem pro další dívky v Turecku a „nechce to vzdát“, zároveň se jí ale její stávající situace nelíbí. „Měla bych být respektovaná,“ řekla, ale „v Německu se mě lidé ptají, tak ty jsi Turkyně, a děláš Ph.D. – jak to, protože si myslí, že jsem další turecká utečenkyně, která je na německých dávkách. Je těžké neustále lidem vysvětlovat, kdo jsem.“ I v diskusi k přednášce Katrin Zippel zaznívalo, že vědkyně z globálního Jihu se na národnostní bonus rozhodně spolehnout nemohou.

Příští 8. konference o genderové rovnosti ve vysokém školství se bude konat za dva roky ve Vídni. Letos se ukázalo, že síť, která konference původně iniciovala, je velice silná a přes množství změn, ke kterým v akademii dochází, jsou otázky genderového výzku-